

Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare
4.sjöstriflj, Karl-Magnus Persson

Ert datum
2020-12-16

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare
FIHM, Erica Axell, 08-562 816 27,
exp-fihm@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

**Föreläggande om försiktighetsmått avseende
undervattenssprängning v111 i sprängområde 8,
Bjurshaga, Haninge kommun**

1 bilaga

Beslut

Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) beslutar att förelägga Försvarsmakten, org.nr. 202100-4615, att vidta följande försiktighetsmått vid genomförande av undervattenssprängning i sprängområde 8, Bjurshaga, v111:

1. Om inte annat framgår av nedan angivna försiktighetsmått ska verksamheten utföras i enlighet med anmälan.
2. Inom 4 veckor efter genomförd sprängning ska en rapport som redogör för försiktighetsåtgärder som vidtogs vid övningen, eventuell fiskdöd samt observationer av däggdjur och fåglar inlämnas till FIHM.
3. Innan sändning med aktiv sonar ska detta föregås av så kallad ramp-up¹ eller med en motsvarande form av akustisk varning.
4. Omfattande fiskdöd eller andra avvikelser som bedöms medföra risk för negativ påverkan på naturmiljön ska omgående anmälas till FIHM.

¹ Ramp-up innebär antingen en gradvis ökning av källstyrkan (s.k. soft start) eller sändning med full styrka men med långa pauser emellan sändningarna (s.k. slow start).

(IM)

Bakgrund

Anmälan om sprängning i vatten inkom till FIHM från 4.sjöstriflj, Försvarmakten (FM) den 16 december 2020. Anmälan avser totalt 16 st á 105 kg Trotyl, 6 st á 1,5 kg samt 6 st á 5 kg pbxn9 med bottendetonation. Området som ska nyttjas för sprängningen är beläget i Försvarmaktens fasta sprängområde 8, Bjurshaga i Haninge kommun.

Verksamheten är planerad att genomföras mellan den 15 – 19 mars 2021 och kommer att genomföras dagtid. Syftet med verksamheten är att öva rövning av skarp ammunition placerad på botten. I anmälan har FM angivit att verksamheten är förlagd i en tidsperiod där påverkan är som minst enligt marinbiologisk kalender och efter dialog med MWDC.

Anmälan remitterades till länsstyrelsen 21 december 2020. Länsstyrelsen inkom med svar den 19 januari 2021 där de meddelar att det saknas flera försiktighetsmått som vanligtvis vidtas i samband med liknande verksamhet. Vidare skriver länsstyrelsen att det vore önskvärt om verksamheten kunde tidigareläggas.

FIHM delade länsstyrelsens synpunkter och begärde en komplettering i ärendet avseende försiktighetsåtgärder. Efter telefonsamtal med sökande Karl-Magnus Persson, 4.sjöstriflj konstaterades dock att det inte var möjligt att flytta verksamheten i tid den här gången. FIHM begärde därmed även komplettering av motivering till vald tidsperiod.

Kompletteringen avseende ovanstående inkom till FIHM den 22 januari 2021. I komplettering av anmälan har FM åtagit sig följande försiktighetsmått i samband med sprängningarna:

- Okulär besiktning av området kommer att ske innan och under varje sprängning för att undvika skada på marint djurliv.
- Sändning med skroffast sonar genomförs innan sprängning i syfte att avhålla eventuellt marint djurliv.
- Bulleralstrande åtgärder, dvs. manövrering av fartyget med förhöjt varvtal på Voith-Schneider-propellrarna genomförs under hela momentet.
- Om fler än en laddning eller laddningsserier sprängs så sker det med ca en timmes mellanrum för att kunna observera mängden död fisk.
- Ekolod och sonar används för att pejla och undvika eventuella fiskstim. Visuellt kontroll efter daggdjur sker i området för att kunna avvakta till dess att de avlägsnat sig från området.
- Vid bottendetonation så genomförs fotodokumentation av botten före och efter sprängning.

- Efter verksamhetens avslut kommer en miljörapport inlämnas enligt sedvanlig rutin.

Sveriges fiskares producentorganisation (SFPO) har vid tidigare liknande verksamhet anfört att de önskar information om när övningar med sprängning äger rum samt att FM i samband med verksamheten ska ta största möjliga hänsyn till fisket. En kopia av detta beslut skickas därför till SFPO.

Skäl för beslut

Bedömning

FIHM gör bedömningen att den anmälda sprängningen i vatten är att betrakta som en anmälningspliktig verksamhet enligt 11 kap. 9 a § miljöbalken (1998:808) och 19 § punkt 5 i förordning (1998:1388) om vattenverksamheter och att anmälningsplikten därmed är uppfylld.

FIHM gör bedömningen att en återrapportering till tillsynsmyndigheten bör ske inom fyra veckor efter genomförd sprängning. Detta i syfte för uppföljning och kontroll av åtgärdens eventuella miljöpåverkan. FIHM vill omgående bli informerad i de fall avvikelser som kan orsaka olägenhet för miljön inträffar. Detta för att vid behov ha möjlighet att agera skyndsamt i rollen som FM:s tillsynsfunktion.

I syfte att skrämja bort och minska påverkan på djurlivet, framförallt tumlare, ställer FIHM krav på så kallad ramp-up inför sändning med sonar. Ramp-up innebär antingen en gradvis ökning av källstyrkan (s.k. soft start) eller sändning med full styrka men med långa pauser emellan sändningarna (s.k. slow start). Detta kan ge vattenlevande däggdjur möjlighet att röra sig bort från området innan sändning på full styrka, vilket annars i värsta fall kan orsaka allvarliga hörselskador hos vissa djur.

FIHM delar länsstyrelsens bedömning om att undervattenssprängningar inom det aktuella området i första hand bör förläggas under tidsperioden november till februari i syfte att minimera risken för påverkan. Vidare gör FIHM bedömningen att verksamheten kan genomföras trots att den ligger utanför den perioden, då alternativet att förbjuda verksamheten inte bedöms vara motiverat i förhållande till de risker som presenterats. FIHM förväntar sig fortsättningsvis att FM vid planering av kommande övningar implementerar den rådgivning som FIHM tidigare meddelat (se bilaga 1 och text nedan under "Övrigt"). I det fall rekommendationerna även fortsättningsvis frångås behöver FM inkomma med egna utredningar till FIHM som motiverar att sprängningarna genomförs under andra tidsperioder, alternativt varför de uppgifter som anges i marinbiologisk kalender och från MWDC inte stämmer överens med länsstyrelsens uppgifter.

Under förutsättning att den anmälda verksamheten utförs i enlighet med uppgifterna i anmälan samt följer de försiktighetsmått som meddelas i detta

beslut, gör FIHM bedömningen att åtgärden kan ske på ett miljömässigt godtagbart sätt.

Övrigt

När anmälan inkom till FIHM noterades att tidpunkten var utanför vad som tidigare har rekommenderats för området ur naturhänseende, vilket meddelades sökanden med vändande post. FIHM har efter tidigare förfrågan från 4.sjöstriflj om lämpliga tidsperioder upprättat en rådgivande skrivelse där det framgår vilka perioder som är mer lämpliga att planera verksamheten till i området. Skrivelsen har diarienummer FIHM2020-545-1 och delgavs 4.sjöstriflj den 18 maj 2020, men förefaller ej ha spridits vidare och var inte känd hos förbundet/sökande. Uppgifterna i skrivelsen baseras på yttranden från Länsstyrelsen i Stockholm län (länsstyrelsen) under åren 2013-2020, FIHM:s beslut och yttranden under samma period samt uppgifter från artportalen/artsök/SLU. Skrivelsen bifogas till detta beslut.

Tillämpliga bestämmelser

Detta beslut har fattats med stöd av 2 kap. 4 § miljötillsynsförordningen (2011:13), 11 kap. 9 a § och 26 kap. 21 § miljöbalken (1998:808) samt med hänvisning till 2 kap. 2, 3, 6-7 §§ miljöbalken och 23 § 2a p. förordning (1998:1388) om vattenverksamheter.

Detta beslut är fattat med stöd av FIHM:s delegationsordning, fastställd den 20 oktober 2020 (FM2020-1117:3).

Erica Axell
Senior inspektör

Sändlista

FM

För kännedom

3.sjöstriflj (avsett för 33.mröjdiv)
4.sjöstriflj (avsett för Camilla Jennekvist Wilhelmsson)
Länsstyrelsen i Stockholms län
Sveriges Fiskares Producentorganisation (via peter@sfpo.se)

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till regeringen, men skickas till Försvarsinspektören för hälsa och miljö, 107 85 Stockholm.

Ange vilket beslut som överklagas, vilken ändring som begärs samt vilket stöd som åberopas för ändringsyrkandet. Skrivelsen ska vara undertecknad.

För att överklagandet ska kunna prövas ska det ha inkommit till FIHM inom tre veckor från den dag mottagaren tog del av detta beslut.